

Проблеми правового регулювання охорони і раціонального використання земель

Россохацька А.А., студентка гр. Ю – 94 юридичного факультету СумДУ

Науковий керівник - Шапіро В.С., асистент кафедри АГП ФЕБ СумДУ

В системі екологічної безпеки суверенної незалежної України охорона, зберігання та використання земельних ресурсів на основі нормативно-правових актів є важливим елементом національної безпеки. В цьому аспекті ефективне використання земельних, водних і виробничих ресурсів в Україні набуває важливого значення на рівні держави.

Показники валової продукції зернових свідчать про те, що Україна в умовах ринкових відносин і що саме приватної власності на землю та майно має всі можливості забезпечити населення високоякісними вітчизняними продуктами харчування в достатній кількості, а також бути в лідерах експорту не тільки зернових, а й інших видів сільськогосподарської продукції, включаючи і продукцію тваринництва. Ця перспектива держави, що базується на значних земельних, водних, меліоративних та матеріальних, технічних ресурсах, є визначальним показником ефективної підтримки вітчизняного товаровиробника.

Значимо, що українська держава має могутній природно-ресурсний потенціал. Земельний фонд України становить 5,7 % території Європи. При цьому на загальноєвропейському фоні його вирізняє висока питома вага сільськогосподарських угідь, особливо ріллі, що пов'язано з високою природною якістю українських земель, великою питомою вагою в їх складі чорноземів. [1, с. 197].

В той же час слід зауважити, що, розораність українських земель є найвищою в світі. Вона досягла 72 % в середньому по Україні, в ряді регіонів перевищуючи 88%. До обробітку залучені малопродуктивні угіддя, включаючи прирусові луки і пасовища та схилі землі [2, с.51].

Розвиток різних форм власності та господарювання на землі без суворого і надійного державного екологічного та митного контролю за ввезенням небезпечних відходів, брак відповідної законодавчої бази призвели до споживацького ставлення до землі. Ситуацію ускладнює використання у великій кількості мінеральних добрив, пестицидів та інших хімічних препаратів разом з промисловим і радіаційним забрудненням, що, в свою чергу, може ще більше ускладнити екологічну ситуацію в Україні.

Виходячи з усього викладеного вище, сучасні земельні проблеми в Україні віддзеркалюють всю складність процесу формування ринкової економіки. Від них значною мірою залежить добробут народу, вирішення складного завдання, що полягає у його продовольчому забезпеченні. Також, попри все, варто звернути увагу на своєчасне прийняття Верховною Радою України Закону України „Про охорону земель”, положення якого значно підсилили і конкретизували дію Земельного кодексу України в частині забезпечення раціонального використання і охорони земель.

У вітчизняній правовій літературі практично відсутні комплексні наукові (як теоретичні, так і прикладні) дослідження проблем раціонального використання та охорони земель, які б ґрунтувалися та відповідали вимогам чинного законодавства.

Слід звернути увагу на те, що проблема забезпечення раціонального використання, відновлення і охорони земель має місце не лише в Україні, а й в багатьох інших країнах світу. Людство за всю історію свого розвитку втратило понад 2 млрд. га сільськогосподарських угідь, що значно перевищує загальну площу сучасних угідь. Нині у світі на одну людину припадає в середньому 0,3 га землі, а 30 років тому було 0,6 га [3, с. 141]. Нажаль, доводиться констатувати, що ефективність використання земель в Україні значно нижча, ніж у середньому в Європі. Основними причинами низької віддачі земельного потенціалу в Україні є тривале безгосподарне ставлення до землі, недосконалі технологія обробки землі та виробництва сільськогосподарської продукції, неврахування науково обґрунтованих методів ведення землеробства, невиконання природоохоронних, комплексно-меліоративних, протиерозійних та інших заходів по збереженню земель, а також недосконалість законодавчого регулювання таких питань.

Конституція України передбачає, що земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави. Питання ефективного, раціонального використання земель, охорони земельного фонду, відтворення родючості ґрунтів є складовою проблеми національної безпеки держави. Здійснення в нашій країні ринкових реформ зумовило необхідність трансформації ролі держави в управлінні економікою. Проте, ця трансформація супроводжується

зниженням ефективності діяльності органів влади у сфері контролю за використанням та охороною земель. Водночас вирішення проблем у сфері охорони земельних ресурсів є невід'ємною складовою та одним із пріоритетних напрямів державної політики у здійсненні соціально-економічних перетворень, формуванні умов сталого розвитку країни. Одним з найважливіших засобів реалізації державної політики у цій сфері є створення нормативно-правової бази, що мала б відповідати потребам сьогодення щодо регулювання охорони і раціонального використання земель та була покликана забезпечити ефективний контроль з боку суспільства за станом використання та охорони земельних ресурсів країни.

Література:

1. Гавриленко О.П. Екографія України: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. - 646с
2. Малишко М.І. Екологічне право України: навчальний посібник. – К.: Видавничий дім „Юридична книга”, 2001. – 285 с.
3. Дмитренко І.А. Екологічне право України. – К., 2001. – 352 с.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми: СумДУ, 2013. — С. 186-187.